

Список использованной литературы

1. Алиева Ж.Н. Географические аспекты роли экологического туризма в устойчивом развитии /Вестник КазГУ.31(10). - 2000. - С.172-179
2. Дроздов А.В. Физико-географические процессы и структура географической оболочки: взгляды А.А. Григорьева и их развитие в наше время. /Известия АН СССР, серия географическая, №3– 1989. - С.51 – 57
3. Материалы РГУ «Иргиз-Тургайский ГПР»), 2019
4. Материалы Туристской фирмой «Зере Тур»,2019
5. Чижова В.П. Экологический туризм: географический аспект: учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по специальности 020802 - Природопользование / В.П. Чижова, Л. И. Севостьянова. - Йошкар-Ола: Марийский гос. технический ун-т, 2007. - 275 с.

FTAMP 73.01.09

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ЛОГИСТИКАНЫҢ ДАМУ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ БОЛАШАҒЫ

Н.Н. СЕРГАЗЫ

*Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті, Ақтөбе қаласы,
Қазақстан*

Аңдатпа. Мақалада көліктік логистика теориясының жай-күйі мен даму перспективаларын айқындаудың қазіргі заманғы тәсілдері нақты сипатталған. Сонымен қатар, жүйелік талдау негізінде, логистикалық тәсілге сүйене отырып, тасымалдау процесін жедел жоспарлау алгоритмі негізделген.

Түйін сөздер: логистика, процесс, логистикалық жүйе, жүк, материал ағымы, жүк ағыны, көлік.

Аннотация. Статья посвящена современным тенденциям и перспективам развития теории транспортной логистики. Анализируется системный алгоритм оперативного планирования процесса трансформации, основанный на логистическом подходе.

Ключевые слова: логистика, процесс, логистическая система, груз, материальный поток, грузопоток, транспорт.

Annotation. The article is devoted to modern trends and prospects of development of transport logistics theory. The system algorithm of operational transformation planning analyzed based on the logistics approach.

Key words: logistics, process, logistics system, cargo, material flow, cargo flow, transport.

Логистика индустриялық дамудың өзіндік катализаторы болып табылады, оны жетілдіру біздің еліміз үшін үлкен маңызға ие. Бұл процесс мемлекетаралық интеграцияның негізі болып табылады. Әр түрлі интеграциялық процестердің белсенді жақтаушысы болып

табылатын Қазақстанның маңызды артықшылығы бар - оның геосаяси және экономикалық ресурстары транзиттік әлеуетті, Азия мемлекеттерінің Еуропамен құрлықтық көлік байланысының ең оңтайлы нұсқасы ретінде сәтті іске асыруға мүмкіндік береді [1].

Қазіргі уақыттағы логистиканың өзектілігі бірнеше факторларға байланысты:

- экономикалық, өйткені қазіргі уақытта компанияның басты басымдығы компанияның кірісін арттыру және сапасын арттыру, тұтынушыларға бірқатар қызметтер көрсету үшін өндіріс шығындары мен бөлу шығындарын азайту мүмкіндіктерін іздеу болып табылады, сондықтан нарықтық қатынастардың дамуы жағдайында «есептеу + пайда + тұтынушы» қағидаты логистика маңыздылығының артуына әкеледі;

- ақпараттық, өйткені информатика нарық пен логистиканы тығыз байланыстырады, өйткені логистикалық процестердің мәні, құралы және компоненті ақпараттық ағындар болып табылады;

- техникалық, өйткені техникалық фактор, логистиканың менеджмент жүйесі ретінде, оның субъектілері мен объектілері қоймалар және басқару саласындағы техникалық жетістіктер негізінде дамиды (басқаруды автоматтандыру және компьютерлендіруде).

Өндіріс саласында логистиканы пайдалану:

- 1) материалдық ағындар қозғалысының бүкіл жолындағы қорларды азайтуға;
- 2) жеткізу тізбегі бойымен тауарлардың транзиттік уақытын азайтуға, тасымалдау шығындарын азайтуға;
- 3) қол еңбегінің құнын және жүкпен байланысты жұмыстарға байланысты шығындарды азайтуға мүмкіндік береді [2].

Көлік логистикасы - бұл қажетті уақыт мөлшеріне оңтайлы бағдар бойынша және ең аз шығынмен қажетті тауар мөлшерін қажетті орынға жылжыту. Көлік логистикасының ең танымал тұжырымдамаларының бірі - «дәл уақытында» (jbst-in-time, JIT) ұғымы. Ол өнімді жеткізудің өте қарапайым логикасына негізделеді, онда материалдық ресурстардың материалдық ағындары уақытты және дайын өнімді өндіру кестесін ескере отырып, олардың сұраныстарымен мұқият синхрондалады. Жүйені пайдалану (jbst-in-time, JIT) сізге материалдық ресурстарды немесе дайын өнімді қажет болған сәтте жеткізу тізбегінің белгілі бір нүктесіне жеткізуге мүмкіндік береді [3].

Көліктік логистикалық жүйені қолданудың нәтижесі «логистиканың алты ережесін» орындаудың жоғары ықтималдығы болып табылады: қажетті жүктеме, керекті жерде, қажет уақытта, қажетті мөлшерде, дұрыс сапада, ең төменгі құны бойынша.

Көлік процесін ұйымдастырудың екі негізгі әдісі бар:

- 1) дәстүрлі;

2) логистикалық (мультимодальды тасымалдау операторының қатысуымен) [4].

Мемлекет басшысының ««Қазақстан-2050» стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында Қазақстан арқылы транзиттік жүк ағынын 2020 жылға дейін екі есе және 2050 жылға қарай 10 есе арттыру міндеті қойылды. 2020 жылға дейінгі көліктік инфрақұрылымды дамытудың мемлекеттік бағдарламасы осы негізгі міндеттерді жүзеге асыруға бағытталған.

Қазақстан халықаралық дәліздердің тоғысында Еуропа мен Азияны байланыстыратын негізгі логистикалық буын болуға барлық алғышарттарға ие. Республикада көлік қызметтерінің сапасын жақсарту бойынша жүйелі жұмыстар жүргізуде. Біріншіден, бұл тасымалдау уақытын қысқарту, тасымалдау шығындарын азайту, тарифтерді оңтайландыру, жүктердің қауіпсіздігі және ең бастысы, бүкіл логистикалық жүйенің қалыпты жұмыс істеуін қамтамасыз етуге арналған жоғары сапалы кадр әлеуетін дайындау.

Қазақстан Республикасында логистикалық компаниялардың құрылуына кедергі келтіретін негізгі факторлардың бірі - қазіргі заманғы қойма терминалдарының күрт жетіспеуі. Мамандандырылған компаниялар тауарлардың қозғалысының мінсіз сызбаларын жасай алады, бірақ тиісті логистикалық инфрақұрылымсыз - қызмет көрсетілетін аумақта заманауи қойма кешендерінің желісі жоқ. Қазіргі бизнестің сипаты қорлардың тез айналымын және тапсырыстардың тез орындалуын талап етеді. Бұл талаптарға жауап беру үшін логистикалық жүйе икемді болуы керек. Әр түрлі сарапшылардың мәліметтері бойынша, бүгінде қала мен оның маңындағы аудандарда 200 мыңнан 1 миллион шаршы метрге дейін ұойма орындары. Алайда, олардың көпшілігі бұрынғы өндіріс орындары немесе базалар. Мұндай қондырғылар халықаралық талаптарға сәйкес келмейді және заманауи логистикалық қызметтерді ұсыну үшін қажетті жағдайларды қамтамасыз ете алмайды. Тиісті инфрақұрылымсыз, Қазақстан аумағы арқылы транзитті, сондай-ақ көліктік логистиканы дамыту мүмкін емес.

Көптеген мемлекеттер логистикаға экономикалық дамудың басты факторы ретінде аса көңіл аударады. Қазіргі жағдайда логистика елдің индустриялық дамуы үшін шешуші рөл атқарады, өйткені Қазақстандағы барлық жүк тасымалы және Қазақстаннан жеткізілетін тауарлар логистикалық схемаларға байланысты. Табысты экономикалық дамудың ажырамас - Қазақстанның логистикалық картасын жүзеге асыру болып табылады. Бұл, бүкіл көліктік-логистикалық жүйені жоспарлау құралы көптеген өнеркәсіптік кәсіпорындарға ұзақ мерзімді негізде кірістер мен шығыстардың болжамын жасауға, ұзақ мерзімді маркетингтік саясатты жүргізуге және қаржылық тұрғыдан барлық жағымды факторларды ескеруге мүмкіндік береді. Оның құрылымы бизнес, жеке компаниялар және мемлекеттік органдар үшін қолайлы болуы керек. Қазақстан транзитіне бағытталған «Қазақстан - жаңа Жібек жолы»

жобасын іске асыру маңызды сыртқы құрал болуы керек. Транзиттік әлеуетті елдің экономикалық өсу нүктесі ретінде қарастыруға болатындығын айта кету керек. Осы мақсатта ТМД-да заманауи және тиімді көлік логистикалық жүйені құруды, қызметтердің кең спектрін ұсынуды ескере отырып, кез-келген көлік түрінде көлік-логистикалық операцияларды жетілдіруді, бәсекеге қабілетті тарифтер ұсынуды, кіріс және шығыс жүк ағындары үшін оңтайлы жағдайлар мен инфрақұрылымды дамытуды қамтамасыз ету қажет. Бұл Қазақстанның транзиттік әлеуетін барынша арттыру үшін орындалуы керек міндеттердің толық тізімі емес екенін айта кету керек. Осының барлығы жүзеге асырылған жағдайда, Қазақстан көлік логистикасының экономикалық дамуға қосқан үлесінен үлкен пайда көреді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Логистические транспортно-грузовые системы: Учебник / Под ред. В.М. Николашина. - М.: Академия, 2003. - 242 с.
2. Громов Н.Н., Персианов В.А. Менеджмент на транспорте. Учеб. пособие. - М.: Академия, 2003. - 186 с.
3. Савенкова Т.И. Логистика: Учеб. пособие - М.: Омега, 2008. - 225 с.
4. Джонсон Дж.С. Современная логистика. - М., СПб., Киев: Вильямс, 2005. - 386 с.
5. Назарбаев Н.А. Программа «Стратегия «Казахстан - 2050»: новый политический курс состоявшегося государства // [ЭР]. Режим доступа: online.zakon.kz